

ULAŞIM FONKSİYONU

İnsanların ve diğer varlıkların belli bir amaç doğrultusunda bir noktadan başka bir noktaya ulaşım sistemleri (kara, hava, deniz ve demir yolları ile boru hatları) aracılığıyla yer değiştirmesine yönelik faaliyetlerdir. Ulaşım sistemleri yerleşmelerin gelişiminde önemli bir rol oynar. Atlanta (ABD), Frankfurt (Almanya), İstanbul hava yolu; Rotterdam [Rotterdam (Hollanda)], Marsilya (Fransa), İzmir, Mersin deniz yolu; Londra (İngiltere), Paris (Fransa), Madrid (İspanya), Eskişehir demir yolu; Berlin (Almanya), Brüksel (Belçika), Ankara, Konya kara yolu ulaşım fonksiyonu ile öne çıkan bazı yerleşmelerdir.

TURİZM FONKSİYONU

İnsanların dinlenmek, eğlenmek, görmek ve tanımak gibi amaçlarla bir yerden başka bir yere turist olarak yapmış oldukları faaliyetlerdir. Turizm fonksiyonuyla öne çıkan bazı yerleşmeler; Paris (Fransa), New York (ABD), Roma (İtalya), Seul (Güney Kore), Dubai (Birleşik Arap Emirlikleri), Lizbon (Portekiz), Madrid (İspanya), Çeşme (İzmir), Bodrum (Muğla), Kuşadası (Aydın), Kemer'dir (Antalya) (Görsel 4.14).

Görsel 4.14: Gelişiminde turizmin etkili olduğu yerleşme örneği (Kemer-Antalya)

EĞİTİM VE KÜLTÜREL FONKSİYON

Dünya genelinde kabul gören üniversiteler gibi eğitim kurumları ile önemli merkezlerde yürütülen tarih, sanat ve kültür gibi faaliyetlerdir. Oxford [Aksfirt (İngiltere)], Harvard [Harvırt (ABD)] ve Boğaziçi üniversiteleri eğitim; Semerkand-Buhara (Özbekistan), Louvre (Lur) Müzesi (Paris), Konya, İstanbul tarihî ve kültürel fonksiyonuyla öne çıkan yerleşmelerden bazılarıdır.

ASKERİ FONKSİYON

Askerî tesisler ve yönetim merkezlerinde yürütülen faaliyetlerdir. Brüksel (Belçika), Gölçük (Kocaeli), Foça (İzmir), Polatlı (Ankara) askerî fonksiyonuyla öne çıkan yerleşmelerden bazılarıdır (Görsel 4.15).

Görsel 4.15: Askerî fonksiyonun öne çıktığı yerleşme örneği (Polatlı-Ankara)

Yerleşmelerin kuruluşunda ve gelişiminde belirleyici olan fonksiyonlar zaman içinde değişime uğrayabilir ya da bu fonksiyonlara yenileri eklenebilir. Örneğin kuruluşunda tarım fonksiyonu ön planda olan bir yerleşmede işletmeye açılan bir maden işleme tesisi ya da turizm alanı yerleşmenin fonksiyonlarına yenilerinin eklenmesine neden olur.

Şehir yerleşmelerinde fonksiyonel çeşitlilik, kır yerleşmelerine göre daha fazladır. Örneğin Adana şehri, tarımsal faaliyetlerin ön planda olduğu bir yerleşme iken zaman içerisinde kurulan küçük sanayi işletmelerinin kurulmasıyla bir sanayi şehrine dönüşmüştür. Nüfusunun artışına bağlı olarak ticari faaliyetlerin artması Adana'nın büyük bir il merkezine dönüşmesine neden olmuştur. Bölgesel etkiye sahip olmaya başlayan şehir; kurulan üniversiteler, sağlık tesisleri, ulaşım yolları sayesinde çok çeşitli fonksiyonlara sahip hâle gelmiştir.

Fonksiyonlardan biri yerleşmenin gelişiminde diğerlerine göre daha baskın olabilir. Baskın olan bu fonksiyon, yerleşmenin gelişimine katkı sunan hâkim fonksiyon hâline gelmektedir. Örneğin Eskişehir'deki üniversiteler ile turizm rekreasyon alanları, şehirde eğitim ve kültür fonksiyonunun diğerlerine göre hâkim fonksiyon olmasını sağlamıştır.

Yerleşmeleri
Fonksiyonlarına Göre
Sınıflandırabilme
(Etkileşimli İçerik)